

УДК 658:338
UDC 658:338

ПРИБУТОК ЯК ФІНАНСОВЕ ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Левіщенко О.С., Національний транспортний університет, Київ, Україна, osl-economica@ukr.net, orcid.org/0000-0003-3704-5352

Харченко М.О., Національний транспортний університет, Київ, Україна, kharchenko.maksim29@gmail.com, orcid.org/0000-0003-0688-1913

PROFIT AS A FINANCIAL SOURCE OF ENTERPRISE DEVELOPMENT

Levishchenko O.S., National Transport University, Kyiv, Ukraine, osl-economica@ukr.net, orcid.org/0000-0003-3704-5352

Kharchenko M.O., National Transport University, Kyiv, Ukraine, kharchenko.maksim29@gmail.com, orcid.org/0000-0003-0688-1913

ПРИБЫЛЬ КАК ФИНАНСОВЫЙ ИСТОЧНИК РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

Левіщенко Е.С., Национальный транспортный университет, Киев, Украина, osl-economica@ukr.net, orcid.org/0000-0003-3704-5352

Харченко М.О., Национальный транспортный университет, Киев, Украина, kharchenko.maksim29@gmail.com, orcid.org/0000-0003-0688-1913

Постановка проблеми.

Прибуток це мета діяльності будь якого підприємства. Значення прибутку як кінцевого позитивного фінансового результату діяльності підприємства, полягає в тому, що він є основним джерелом виробничого та соціального розвитку підприємства. Забезпечення ефективного управління прибутком, є важливою ланкою в процесі діяльності кожного підприємства, бо саме прибуток є найбажанішим результатом. Це складний та важливий процес, який вимагає детального дослідження питань таких як поняття та функції прибутку, його класифікація, внутрішні та зовнішні фактори впливу на прибуток підприємства, методи та підходи до його аналізу.

Аналіз наукових досліджень й публікацій.

Питання прибутку, його формування досліджували багато вчених і практиків, зокрема: І.О. Бланк, В.Б. Клевець, Т.Є. Кучеренко, П.Т. Саблук, А. Сміт, Д. Рікардо, Й. Шумпетер, К. Маркс, Ж. Б. Сей, М. Кейнс, С.Ф. Покропивний, Д.С. Моляков та багато інших.

Прибуток за К. Марксом - це перетворена форма додаткової вартості, результат відношення між необхідним і додатковим робочим часом [1, с.40]. А. Сміт і Д. Рікардо не розривно пов'язували прибуток із заробітною платою, стверджуючи, що її зростання призводить до зменшення прибутку і, навпаки, прибуток зростає, коли зарплата знижується. С.Ф. Покропивний розглядає прибуток як ту частину виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства [2, с.436]. Але таке розуміння прибутку обмежується тільки кількісним визначенням категорії і не розкриває його економічної природи. Російський економіст Д.С. Моляков під прибутком розуміє грошове втілення частини вартості додаткового продукту. [1,с.41].

Всі ці вчені розглядають поняття прибутку по-різному, але ніхто з них не розглядає прибуток, як основну складову забезпечення сталого розвитку підприємства, тому на даному етапі і постає вирішення питання як же прибуток впливає на розвиток підприємства.

Метою роботи є визначення основної ролі прибутку, його формування та використання в системі забезпечення сталого розвитку підприємства та розробка структурно-логічної послідовності системи управління прибутком, спрямованої на розвиток стратегічного потенціалу підприємства.

Викладення основного матеріалу.

Прибуток є основним об'єктом, який характеризує фінансово-господарську діяльність підприємства. Він є реальним показником, який характеризує те, наскільки ефективно працює підприємство і визначає можливості фінансування науково-технічного і соціального розвитку в подальшому.

Виникнення поняття прибутку пов'язане із появою товарно-грошових відносин і розвитком приватної власності. Спочатку прибуток визначали і порівнювали з валовим доходом, який поділявся на три категорії: доходи від капіталу, доходи від землі та праці і вважалось, що кожен з таких видів доходу є винагородою для одержувача за надані ним послуги.

Забезпечення сталого економічного розвитку підприємства зумовлює необхідність наявності певного рівня прибутковості діяльності. Тому для кожного підприємства проблема управління прибутком має велике значення, оскільки саме прибуток забезпечує ефективність всієї господарської діяльності. Метою управління прибутком є забезпечення добробуту власників підприємств в певний момент часу і у майбутньому розвитку підприємства. Для досягнення цієї мети необхідно щоб інтереси власників з інтересами держави і персоналу підприємства мали певну гармонізацію, тобто співпадали. Отже, виходячи з мети, система управління прибутком надає можливість вирішити такі завдання:

- забезпечення максимального рівня прибутку за наявних ресурсів підприємства;
- забезпечення високого рівня якості прибутку, який формується;
- забезпечення виплат власникам підприємства;
- забезпечення формування на майбутній період необхідного обсягу фінансових ресурсів;
- забезпечення ефективної участі персоналу щодо формування прибутку.

Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності підприємства - це динамічна, комплексно організаційно-управлінська підсистема, яка передбачає реалізацію спеціальних процедур, спрямованих на забезпечення сталого зростання прибутковості і економічного розвитку підприємства [3, с. 86].

Формування прибутку підприємства здійснюється переважно в процесі операційної діяльності, що є головним компонентом усієї господарської діяльності та головною метою його функціонування. Основними чинниками впливу на формування величини та якості операційного прибутку є обсяги та структура виробництва, обсяги реалізації, витрати, ціна та собівартість. Тому для отримання прибутку підприємству насамперед необхідно з'ясувати який вид продукції користується попитом серед населення і врахувати запити споживачів, а також врахувати якість і корисність даного товару, які будуть впливати на ціну і формування попиту, які в майбутньому забезпечать прибутковість підприємству.

З метою формування оптимального рівня прибутку підприємства необхідно здійснювати планування розподілу прибутку шляхом визначення потреби прибутку за напрямками його використання та цільової структури розподілу прибутку.

Розподіл прибутку - це процес формування напрямів, на які він в майбутньому буде використаний, відповідно до цілей і задач, які становить перед собою підприємство у своєму розвитку. Тому на даному етапі важливо врахувати всі тонкощі і направляти кошти в найбільш необхідні для цього місця, а не зосереджувати їх лише на забезпечення подальшого відтворення у процесі виробництва.

Характер розподілу прибутку визначає багато особливостей діяльності підприємства, які мають вплив на її результативність. Цей вплив виявляється в різних формах зворотного зв'язку розподілу прибутку з її формуванням в майбутньому періоді. Розподіл прибутку здійснюється відповідно до спеціально розробленої політики (її основу складає дивідендна політика), формування якої є однією з найскладніших задач загальної політики управління прибутком підприємства [4].

Значну увагу розробці організаційного механізму управління прибутком приділяє І. Бланк і відзначає, що "система організаційного забезпечення управління прибутком представляє собою взаємопов'язану сукупність внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, що забезпечують розробку та прийняття управлінських рішень по окремих питаннях формування, розподілу та використання прибутку та таких, що несуть відповідальність за результати цих рішень [5, с. 31-32].

Організаційно-економічний механізм управління прибутком підприємства являє собою сукупність відповідних принципів, методів, управлінських та організаційно-економічних заходів та іншого інструментарію, спрямованих на формування прибутку визначеної величини [6, с. 177].

Прибуток підприємства формується під впливом званої кількості чинників, як впливають на результати діяльності підприємства, як позитивно, так і негативно. Саме тому з метою досягнення належного рівня фінансових результатів необхідно здійснювати аналіз впливу цих чинників, які поділяють на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх чинників відносять : економічні умови господарювання, місткість ринку, платоспроможний попит споживачів, державне регулювання

діяльності підприємств та інше. Особливе значення має рівень, динаміка і коливання платоспроможного попиту, тому що він визначає стабільність одержання прибутку [7, с. 23].

Зовнішні і внутрішні чинники є взаємопов'язаними. Внутрішні чинники безпосередньо залежать від організації роботи самого підприємства і до них відносять: обсяг продукції; собівартість виробництва; ціна реалізованої продукції; асортимент продукції тощо.

Найбільш відповідальним етапом у системі управління прибутком є планування, тому що в ринкових умовах планова сума прибутку характеризує ефективність і дохідливість підприємства в цілому і впливає на його подальший розвиток. Планування є процесом розроблення системи заходів щодо забезпечення її формування в необхідному обсязі і ефективного використання відповідно завданням розвитку підприємства в майбутньому періоді [8, с.12].

Забезпечення ефективної системи управління прибутком вимагає впровадження в організаційну структуру підприємств системи контролінгу. Вагоме значення в системі контролінгу посідає оперативний аналіз зміни витрат підприємства, який забезпечує своєчасну оцінку господарської діяльності, виявлення негативних причин і вад в роботі, внутрішньогосподарських резервів покращення використання ресурсів підприємства, забезпечення оперативного маневрування ресурсами і капіталом з метою раціоналізації витрат [8, с. 9].

Висновки.

Прибуток розглядається як показник того, наскільки ефективно працює підприємство. Формування прибутку залежить насамперед від господарської діяльності підприємства і сприяє забезпеченню подальшого відтворення. На сьогодні існує проблема розгляду прибутку, як інструменту забезпечення сталого розвитку підприємства, тому що у своїй діяльності підприємство в основному орієнтується лише на отримання вигоди від своєї закладеної праці і коштів, і за рахунок цього функціонує за єдиною ціллю - не зазнати втрат і не понести збитків і тому мало зважає на свій розвиток і витрачає на це кошти.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Субботович Ю.Л. Прибуток у господарській діяльності підприємницьких структур /Ю.Л. Субботович // Фінанси України.- 1999. -№ 12. -С.39-47
2. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства / О.Р. Кривицька// Фінанси України . - 2005 -№ 6. -С. 12-16
3. Скалюк Р.В. Економічний механізм управління фінансовими результатами промислових підприємств: теоретичні основи забезпечення функціонування
 \ Р.В. Скалюк // Економічний вісник Донбасу. - 2011. -№ 4(24) . -С. 86-93
4. Бражко О. Формування прибутку як передумова ефективного функціонування підприємств у ринкових умовах/ о.Бражко // Інвестиції : практика та досвід -2008. -№7. -С. 33-36
5. Бланк И.А Управление прибылью / И.А. Бланк. - К, : Ника- Центр, 1998, -1998 -544 с.
6. Хітієва О.В. Якість прибутку та його вплив на сталий розвиток торговельного підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец 08.07.05/ О.В. Хітієва -Донецьк , 2006 -21 с.
7. Верхоглядова Н.І. Зміст та значення прибутку як головної рушійної сили ринкової економіки/ Верхоглядова Н.І. Ільїна С.Б. Шило В. П. // Економічний простір.- 2008 -№ 18. -С 237-245.
8. Ткаченко Є.Ю. Управління формуванням прибутку в процесі господарської діяльності підприємств машинобудування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец 08.06.01 / Є.Ю. Ткаченко. - Запоріжжя. 2006 -22 с

REFERENCES

1. Subbotovich Yu.L. (1999). Prybutok u hospodars'kiy diyal'nosti pidpryyemnyts'kykh struktur [Profit in the economic activity of entrepreneurial structures]. Finance of Ukraine [in Ukrainian].
2. Krivitska O.R. (2005). Prybutok u hospodars'kiy diyal'nosti pidpryyemnyts'kykh struktur [Enterprise Profit Planning]. Finances of Ukraine [in Ukrainian].
3. Skalyuk R.V. (2011). Ekonomichnyy mekhanizm upravlinnya finansovymy rezul'tatamy promyslovykh pidpryyemstv: teoretychni osnovy zabezpechennya funktsionuvannya [Economic mechanism of financial results management of industrial enterprises: theoretical bases for ensuring the functioning]. Economic Bulletin of the Donbas [in Ukrainian].
4. Brazhko O. (2008). Formuvannya prybutku yak peredumova efektyvnoho funktsionuvannya pidpryyemstv u rynkovykh umovakh/ o.Brazhko // Investytsiyi : praktyka ta dosvid [Profit formation as a

prerequisite for the effective functioning of enterprises in market conditions]. Investments: practice and experience [in Ukrainian].

5. Blank I.A. (1998). Upravlenye prybyl'yu [Profit Management]. Kyiv: Nika-Center [in Ukrainian].

6. Khitieva O.V. (2006). Yakist' prybutku ta yoho vplyv na stalyy rozvytok torhovel'noho pidpryyemstva [Quality of profit and its influence on the sustainable development of a trading enterprise]. Donetsk [in Ukrainian].

7. Verhozhlodnaya N.I. (2008). Zmist ta znachennya prybutku yak holovnoyi rushiynoyi syly rynkovoyi ekonomiky [Content and value of profit as the main driving force of a market economy]. Economic Space [in Ukrainian].

8. Tkachenko E.Yu. (2006). Upravlinnya formuvannam prybutku v protsesi hospodars'koyi diyal'nosti pidpryyemstv mashynobuduvannya [Management of profit generation in the process of economic activity of mechanical engineering enterprise]. Zaporizhzhia. [in Ukrainian].

РЕФЕРАТ

Левіщенко О.С. Прибуток як фінансове джерело розвитку підприємства / О.С. Левіщенко, М.О. Харченко // Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науково-технічний збірник. – К.: НТУ, 2018. – Вип. 2 (41).

У статті розглядається питання управління прибутком підприємства. Прибуток є остаточною грошовою оцінкою виробничої та фінансової діяльності підприємства. Забезпечення ефективного управління результатом діяльності підприємства призводить до позитивної динаміки прибутку. Велику роль в механізмі управління прибутком відіграє система управління прибутком. Її організаційна складова це взаємозалежна сукупність внутрішніх структурних служб і підрозділів підприємства, які забезпечують розробку і прийняття управлінських рішень щодо формування прибутку і несуть відповідальність за майбутній розвиток підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ПРИБУТОК, ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ, УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ, ФУНКЦІЇ ПРИБУТКУ.

ABSTRACT

Levishchenko O.S., Kharchenko M. O. Profit as a financial source of enterprise development. Visnyk National Transport University. Series «Economic sciences». Scientific and Technical Collection. – Kyiv: National Transport University, 2018. – Issue 2 (41).

The article considers the question of profit management company. This is a very important topic, because the profit plays a leading role in the financial management system of any activity. And profit is the most desired result of hard work of the enterprise. Ensure effective management of economic categories leads to positive dynamics of profit. Dictionary of Economics shows profit as the ultimate monetary value of production and financial performance and is the most important indicator of the financial results of the company. The major role in the mechanism of profit management plays the system of profit management. This is the interdependent set of internal divisions that are responsible for the development and management decisions and are responsible for it. That is why we need to analyzed the necessary parts arrived, such as the notion of the profit, profit function, generation of profits, classification of profits internal and external factors in future development of the enterprise.

KEYWORDS: PROFIT, GENERATION OF PROFIT, REVENUE MANAGEMENT, PROFIT FUNCTIONS.

РЕФЕРАТ

Левіщенко Е.С. Прибыль как финансовый источник развития предприятия / Е.С. Левіщенко, М.О. Харченко // Вестник Национального транспортного университета. Серия «Экономические науки». Научно-технический сборник. – К.: НТУ, 2018. – Вип. 2 (41).

В статье рассматривается вопрос управления прибылью предприятия. Прибыль является окончательной денежной оценкой производственной и финансовой деятельности предприятия. Обеспечение эффективного управления результатом деятельности предприятия приводит к положительной динамике прибыли. Большую роль в механизме управления прибылью играет система управления прибылью. Ее организационная составляющая это взаимосвязанная совокупность внутренних структурных служб и подразделений предприятия, обеспечивающих разработку и принятие управленческих решений по формированию прибыли, которые несут ответственность за будущее развитие предприятия.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ПРИБЫЛЬ, ФОРМИРОВАНИЕ ПРИБЫЛИ, УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ, ФУНКЦИИ ПРИБЫЛИ.

АВТОРИ:

Левіщенко Олена Степанівна, Національний транспортний університет, старший викладач кафедри економіки, e-mail: osl-economica@ukr.net тел. +3080672536818, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленко 1, к. 314, orcid.org/0000-0003-3704-5352

Харченко Максим Олегович, Національний транспортний університет, студент 4-го курсу «Економіка підприємства», e-mail: kharchenko.maksim29@gmail.com, тел. +3080999251468, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленко 1, к. 314, orcid.org/0000-0003-0688-1913

AUTHOR:

Levischenko Olena , Senior Lecturer Department of Economics, National Transport University, e-mail: osl-economica@ukr.net, tel. + 380 672 536 818, Ukraine, 01010, m. Kyiv, Omelianovycha-Pavlenka str .. 1, k. 314, orcid.org/0000-0003-3704-5352

Kharchenko Maksim, 4th year student of Economics, e-mail: kharchenko.maksim29@gmail.com, tel. +3080999251468, Ukraine, 01010, m. Kyiv, Omelianovycha-Pavlenka str .. 1, k. 314, orcid.org/0000-0003-0688-1913

АВТОРЫ:

Левищенко Елена Степановна, Национальный транспортный университет, старший преподаватель кафедры экономики, e-mail: osl-economica@ukr.net , тел . +3080672536818, Украина, 01010 , г. Киев, ул. Омеляновича-Павленко 1, к. 314, orcid.org/0000-0003-3704-5352

Харченко Максим Олегович, студент 4-го курса «Экономика предприятия», e-mail: kharchenko.maksim29@gmail.com, тел. +3080999251468, Украина, 01010, г. Киев, вул. Омеляновича-Павленко 1, к. 314, orcid.org/0000-0003-0688-1913

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондаренко Євгеній Валентинович, доктор економічних наук, професор Президент Академії інвестицій в науку і будівництво України, академік академії наук України, Київ, Україна.

Гришук Олександр Казимирович, кандидат технічних наук, професор, проректор з навчальної роботи Національного транспортного університету, Київ, Україна.

REVIEWER:

Bondarenko E.V. Doctor of Economics, Professor, President of the Academy of investment in science and construction of Ukraine, Fcademician of the Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Gryschuk O. K. Ph.D in Technical Science, Professor, Vice Rector for Scientific Affairs NTU, Kyiv, Ukraine.